

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton. Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre .2 frt	Főszerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST VI., Éresek-utca 2. szám.
Felelős szerkesztő: ZELLIGER VILMOS.		Főmunkatársak: Cenner Lajos és Győrffy Lajos.

TARTALOM: Az elemi népiskolai tanítók fizetésének rendezéséről. Zalai. (Vége.) — Az orsz. közoktatásügyi tanács. P. N. — A 15 krajczáros adó miatt. Kiss Imre. — Levelezés. — T á r c z a: Ejnye, Ejnye! Szokoly István. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Szerkesztői telefon.

Az elemi népiskolai tanítók fizetésének rendezéséről.

(Folytatás és vége.)

De im jön a trvj. 2. §-a, mely ötödéves korptlékkal akarja a tanítót kiragadni a nyomorúságból. Haldoklónak mediczina. Miért? mert nem vették figyelembe, hogy annak a 300 frttal eladósodott tanítónak azon idő alatt eleget tevén honpolgári ama kötelemének: »hass, alkoss és gyarapíts« őt, esetleg tíz év alatt 4—5 vagy több élő gyermeke is lehet. Hasonlítsuk csak össze a napi kiadásokat 2 és 6—7 személy között; miként fog hatod—hetedmagával 330—360 forintból megélni; miként fogja tudni gyermekeit iskoláztatni. Mivé lesznek gyermekeik? iparosok? nincs semmi ellenvetésem, hanem azt is tudni kell: manapság iparosnak tanuló gyermekeink után is fizetni kell 20—40 forintig, nem számítva a gyermekek ruházatát s az ipariskolai tandíját.

De hát, kérdik, az a 5200 egynehány tanító, kiknek fizetése 50 forinttól 250 forintig s innen a 300 forint összegig terjedt, miként tudtak eddig megélni? Erre a kérdésre a következő valódi tényekkel felelek:

1. Oly helyeken, hol a tanító fizetése 50—150 forintot tett ki, mint tanító működhetett szükségből oly egyén is, ki e javadalmazást csak mellékeresetnek tekintette. 150—250 forintig javadalmazott helyen pedig oly egyének, kik lelépven tulajdonképeni működési állásukról mint tanítók (?) könnyebben meg tudtak élni akár mint földművelők, akár mint kézművesek.

2. Oly tanító, kit a nemezis péld. 300 forint javadalmazásu helyre vitt, mint nőtlent, megelhetését házasság útján biztosította, vagyis nem tekintve társadalmi állását, feleségül vett egy gazdag paraszt-leányt (kiből azután a szerető férj. társadalmi állásához méltó nőt revelt).

3. A régi jó világban (ott, hol a filloxera még nem tette tönkre a szőlőt, tán mest is) egyik-másik évben a kollektá két-háromszor is többet

hozott a konyhára, mint ami a díjlevélben kitüntetve van.

4. Valljuk meg őszintén, a díjlevelek ritka esetben voltak valódi javadalmazást feltüntető számokkal kiállítva, hanem csak odavetőleg állapították meg a járandóságok mennyiségét és értékeit.

5. A föld s egyéb termények házi kezelése, úgy a hogy lehetővé tették a minimumot mégis megütő állomásokon a tengődést.

Nagyon téved az, ki abban a reményben él, hogy az első pontban említett egyéneket a 300 forintos minimális összegnek kikerekítésével ki fogja küszöbölni. Miért? mert ha egy kissé figyelmesebben körültekintünk, azt fogjuk tapasztalni, hogy a csupán 300 forintos javadalmazásu állásra nem találkozik okleveles tanító, mert az inkább elegendő-tanítóskodik (így mégis könnyebben megél) egy pár évig tovább, jobb állás reményének fejében, mintsem kitegye magát a nyomorúságnak és végre az elzúllásnak. S vajjon akkor minő egyénekké fogják pótolni a tanítót; ismét beáll a helyzet, hogy képesítetlenekkel, ha csak a kormány által kilitásba helyezett törvény erkölcs- és államellenes cselekményekért bünteteskép nem helyez át egyes hitvallásos iskolában működő tanítókat! Állításom igazolásául felhozom, hogy tessék a díjlevélileg 200—250 forintban megállapított helyek valódi javadalmazását kikeresni s azt fogja találni, hogy az mindig megüti a 300 forintot; s mert tudva van, hogy az a 300 frtot nem fődözi, pályázat alkalmával nem találkozik reá okleveles pályázó.

Egyébként a helyi viszonyok is mérvadók, mert a hol csak egy kissé módosabb a nép, ott a 300 forint mindig kikerekíthető; de ott, hol nem az, bizonyára elfelejtett helyen lévén, még 400 frttal sem találnak vállalkozót, ha csak nem akad egy askéta életű, ki gyönyörét a világtól való teljes elzárkózottságban találja fel.

Tehát se így, se úgy.

A 2 ik pontom nem szorul igazolásra, mert az azt bizonyítja, hogy akárhány tanítói állomáson, hol a tanító pusztán 300 frtból csak nyomorogna, így segítve helyzetén, tán urasan él.

A 3-ik pontra pedig állításom igazolásául felveszem 328 frtban megállapított díjlevelem eileenében azt, hogy tudok évet, midőn jövedelmem 500 frtra rugott. Hogy csak egy-kettőt említsek, a díjlevelem szerint 15 akó kollekta járandóságom 75 frtban állapított meg, s volt idő, midőn 33 akót szedtem össze, tehát 18 akóval többet, ami 90 forint plus-külömbözetet adott. Ugyanazon az évben 50 mérő rozs, mi a díjlevelben 100 frttal szerepel, 25 frt többletet adott. Már most e két tétel az én 328 frtos javadalmazásomat 115 frttal lépi túl, s innen van, hogy míg előbbi helyemen, hol szorosan átlagos árszámítás mellett, díjlevelbeli 310 frt javadalmazásomból *sehogysen tudtam megélni* (adósságot szerezni igen), ma, mert díjlevelem egyes tételei a valónál több javadalmazást mutatnak, állítólag 328 forinttal javadalmazott állomásomon 115—120 forint jövedelmi többlettel — kérem szeretettel becses figyelmöket — *ugy a hogy megélek*. Pedig semminemű pénztigénylő szenvedélyeim, az egy dohányzáson kívül, nincsenek. Igaz, hetedmagammal, de hát 300 frtos állomásomról vagy meg kellett volna szöknöm s más pályára lépve (teszem útbiztos) jobb javadalmazást keresnem, vagy mint iskolázott »úrnak«, gyermekeimmel együtt rongyokban járva, koldús-tarisznyát akasztani nyakamba, mert szívemnek nem tudtam parancsolni: szegény leányt vettem nőül.

Hogy a díjlevelek miért nem tarták s tárják fel a valódi fizetéseket, azoknak hihetőleg az átmeneti jövedelmek az okozói, vagyis a tételekben elősorolt különféle járandóságok, illetve dologi

avagy terménybeli illetmények legkisebb árban való értékének kitüntetése. No bizony, itt eszembe jut, ha terménybeli való javadalmazásom a díjlevel szerint 328 forint készpénzzel megváltatnék, hova jutnék, midőn a fa itt a Bakony közelében, haza szállítva és felvágva 17 forint 60 krba kerül, mi 4 ölnél 70 frt 40 kr. És naplóm vezetése szerint évente szükséges rozskenyér-szükségletre hét tagu családomnak kerek 25 mérő kell; a tavalyi árszámítás szerint 100 forintba kerülne, tehát e két czikkre összesen 170 frt 40 krajczár, s maradna 157 frt 60 kr. Ebből hogyan élnek meg, nem tudom, de — vetik ellen — hisz' a gabona nem mindig ily drága; igaz, de nem is mindig olesó s ugy járnék, mint József álmának tehenei: a hét kövér tehenet felfalná a hét sovány.

Hogy pusztán 300 frtból nem lehet megélni, bizonyítja az is, hogy a föld és egyéb termények házi kezelése, mi kizárólag a tanító érdeme, a 300 forintot felül szokta haladni s így korántsem 300 forintból, hanem többől él.

Mindezekből csak azt a következtetést akartam levonni, hogy a minimális összegnek 300 frtban való megállapítása nemcsak indokolatlan, hanem lelketlenség is egyszersmind. Reá mutattam azért, miszerint hazánkban, ha minden tanítónak terményben való járandósága készpénzzel váltatnék meg, a kiállított díjlevelek alapján az összes népiskolák elemi tanítóinak kétharmad része mint 300 frtosok lennének megváltandók. Ebből hogyan tudnának megélni, ismét a kérdések kérdése.

Ámde felébredhetünk mi arra az állapotra,

TÁRCZA.

Ejnye, ejnye!

— Isten hozta tekintetes uram! de ritka vendég nálunk; valóban örülök a szerencsének. Méltotassák közelebb; talán szolgálhatnánk egy kis süttel? vagy ha úgy tetszik, akár levesnél is lehet kezdeni, lesz még, kerül a konyhából még egy tányérral. Amint látni tetszik, mi úgy is az ebédnek csak felén vagyunk.

— Köszönöm ne tessék fáradni; én már ebédelttem; csak öcsémuramat akartam meglátogatni. Egy kis dolgom van a faluban, hát éltem a jó alkalommal. Hogy, mint vannak? — Köszönöm kérdését hála Isten baj nélkül. Engedelmet kérek egy percze valami mondani valóm van az asszonykának. — Kérem csak tessék!

Sietek a másik szobába. Angyalom! egy kis borra volna szükség, mert mégis csak illik valamivel megkínálni a vendéget. Bort? de miből? — Miből, hát nincs nálad pénz? ejnye, pedig nekem sines, No de se baj! irok ezédulát, küldd el azt.

A cseléd elmegy, nem sokára van bor. Egymás egészségére elkezdjük a kvaterkázást. Közben előhozzuk az időjárást, vetést, politikát és a jó égtudná, még mit nem. Az idő pedig halad, meg pedig rohamosan. Háromnegyed kettőre. Megvakarom a fejem, mit csináljak? csak nem lehet a vendéget

elkűldeni? Megvan! majd kihúzom gyakran az órám, ez talán használ. Semmi hatás, még jobban megered a társalgás, már egész Indiában kalandozunk. Átkozott etikett, miért nem érti ezt már mindenki.

— Igazán, jó bora van ennek a korcsmárosnak; rég nem ittam ilyent. Ez az igazi egészség!

Rá kellett mondanom, hogy igaz, mert el is fogyott szépen. Az órám kettőt mutat; csak egy ég alattam a szék. No különben egy negyedóra nem a világ. Közben bejön Gyuri gyerek, a vigyázó. — Kérem tanító úr nagyon lármáznak a gyermekek; nem bírok velök. — Engedelmet kérek egy percze, ugy-e nem haragszik meg? — Csak menjen öcsém, ugyan miért haragudnék, talán már jön az én koesisom is, akkor majd mi is ballagunk. Hej öcsém uram nem jó az a nagy buzgóság, az iskolának is tehet ám engedni egy kissé, fél óra ide, fél óra oda. — Jövök én azonnal, mert nagyon örülök, hogy egy kis időt nekünk is szentelhet. (Hogy el nem viszi már a manó koesisával együtt!) Futok a lázadókhöz: Fiúk csend legyen! rögtön itt lesznek. Sarkon fordulva, amint befele megyek, megállít a feleségem és susogja nagy lelkesültséggel: Te hozass még egy liter bort, nagyon derek úri ember ez, aztán meg sok jót is tehet még velünk. Most mondta, hogy iskolaszéki tag is, és amint hallom, ott nemsokára üresedés lesz; hej! oda jó volna jutni. Neki pedig mint mondja is, meg ugyanis kell annak lenni, nagy befolyása van.

miszerint sem nem számíthatunk a kiadásainkat pótló jövedelmekre, sem pedig a termények hibás beszedése folytán házi kezelésre, hanem ami jár, az kiadatik, vagy pénzben megtérítetik. Vajjon akkor hova jutunk? biz' az, a legnyomasztóbb szegénységre. Kérdem én, szabad-e a hazának 25,000 tagot számláló tanítói testület kétharmadrészt az esélyek Damokles kardja alá helyezni? Semmi szín alatt!

Ennek meggátlása végett legyen szabad a közvetkező határozati javaslatot indítványoznom s azt a Nagyméltóságú közoktatásügyi miniszter úr becses figyelmébe ajánlanom:

1. A tanítók fizetésének minimuma nem úgy mint a benyújtott trvjavaslatban 300, hanem 400 forintban állapíttatik meg.

2. A tanítói fizetések rendezése tárgyában, minden egyes községben, bizonyos meghatározott záridőn belül, a tanítók, illetve a kántortanítók összes illetményei egy az arra megyeileg kirendelt vidéki, illetve közigazgatási járási bizottság által a díjlevélben összesíttessenek.

3. Az így nyert összesítés alapján a díjlevelek felülvizsgálандók s az esetleg hiányzott összegek, ha másképp nem lehetséges, az állampénztár terhére kikerekíttessenek a minimalis 400 forintnyi összegre, az iskola-fenntartók jogainak csonkítása nélkül.

4. Ezen esetben a korpótlékok az eddig szerzett szolgálati idők visszaható erejének mellőzésével, ezen törvény hatályba léptétől számíttassanak, s e följére:

5. Hogy a tanítók akár terménybeli, akár pénzbeli járandóságuk, akár évnegyedenkénti, akár hónapokénti beszedésénél, illetve átadásánál a mulasztások által hátrányt ne szenvedjenek, a tanítók mindennemű terménybeli s egyesek által befizetendő pénzbeli járandóságok beszedésétől egyszer és mindenkorra eltiltassanak. Csak így lehet megakadályozni mindazon visszaéléseket, melyek a tanítónak jöviszeműségében és sokszor a béke megóvása végett béketűrő várakozásában találják meleg ágyukat.

Ez utóbbi pontban a terménybeli járandóságok alatt a borkollekta is értendő. Mit tevők legyünk? Egyszerűen meg kell szüntetni és helyette a megváltást 1:5 arányban keresztül vinni. Hogy ez helyes és nem beszélék levegőből, bizonyítja az, hogy például nálam összesen 300 birtokos van, minden birtokos tartozik 2 pint mustot, vagy azt megváltva, 40 krajczárt fizetni; a díjlevélben 15 akó van feltüntetve per 5 frtjával = 75 frt, holott ha pénzben szedem be, kapok 120 forintot, tehát egy és félszer annyit, mit sem a jég nem ver el, sem a filloxera nem esz meg. Nagyon természetes, hol az — mint nálam — tanítói fizetést képez, az illető birtokosoktól birtok-aránylag volna beszedendő; mert ha hasznos is, de tanítóhoz nem illő, azt kalaplevéve koldulva beszédni azoktól, kiktől az ember méltán elvárja, hogy kalapot emeljenek az előtt, kinek neve néptanító, népnevelő.

A törvényjavaslat e czimen a közoktatásügyi budgetbe 600 ezer forintot vesz fel. Szép összeg (habár tagadhatlan, más államok budgetjei ily czimen sokkal többet tesznek ki), de mint fentebb

Ugy örülök, hogy jól érzi magát, már csak el nem küldjük. Jó ilyen emberrel jóban lenni; ugy-e hozatsz? — Nem bánom no, de csak az iskola ne volna. — Iskola — nagy is az az egy félóra... Megjött a második liter is. Innom kellett, habár kelleetlenül, nehogy magamra haragítsam a vendéget, pedig már nagyon keserű volt az ize. Közben kivettem minden perczen az órámot, de — semmi hatás. Pedig már itt volt a kocsis is. Még egy kínos tíz perc s megkezdődött a szivélyes búcsúzás (csak hogy nem kellett elküldeni; oda lett volna örökre a barátság és pártfogás).

— Isten áldja meg hugomasszony! szervusz öcsém! hadd öleljelek meg; igazán derék gyerek vagy, no de azután mi is elvárjuk önöket, mert különben ugyan elkerüljük a házuk tájékát.

Mikor nagy nehezen útnak indítottam, megnéztem az órát még egyszer és utóljára. Tyhű! a lelkét három óra. Sietek az iskola felé, különös síri csend. Ejnye, mióta leitek ezek olyan jó gyermekek? Benyitok. Oh ég! földindulás, égszakadás, a plébános úr áll előttem... Miért nem szakad ketté a föld, hogy elsüllyedhetnék? vagy miért nincs itt a Siemens-féle hulla-égető kemence, hogy ködpárává válhatnék? És nem is mond valami nagyot az az áldott lélek, hanem neheztelő tekintettel néz rám és szól: Ejnye, ejnye!...

Ah!... Hála Istennek, csak hogy felébredtem... ilyen álomot nem kívánok még ellenségemnek sem. Öt óra hajnalkor, no meg egyet fordulok.

Mikor felkelt a házi nép, kiadtam napi parancsban egyszersmindenkorra, hogy tekintettel az ilyen álomrontó álomra s a lappangó kolerára, semmiféle nehéz étel vacsorára ne főzessék. Elég a sült krumpli, mert erősebb luxust ugy sem bírna meg sokáig a jövedelem.

Most pedig a'mondó vagyok: sokan kerülhetnek oly helyzetbe, hogy közvetlen a tanítás előtt kapnak vendéget. Mit tegyünk ilyenkor?

A tanító szeme előtt lebegjen mindig e szó: iskola. Ez legyen elsőb mindennél. Nem jóakaró vendég volna az, ki — ha megfelelkezik a mi kötelességünkről, s mi figyelmeztetjük őt erre — megharagudnék. És ha mégis előfordulna, inkább egy kis harag, mint tanóra-mulasztás. Talán csak egyszer történik meg ilyen és ép akkor az egyszer lepetünk meg. Oda a bizalom, s ugy tetszik, mintha mi azt máskor is könnyen megtennénk. Pedig a bizalmat ne adjuk semmiért.

Vannak esetek, mikor iskola és emberek között kell választanunk, válaszszuk mindig az elsőt.

Az iskola hű és jó barátunk marad a sírig; az emberek barátsága pedig igen változandó. — Most pedig őszinte szívből kívánom szeretett pályatársaim, hogy mindegyikünknel csak álom maradjon az, mit fentebb leírtam; sőt még ilyet ne is álmoldjanak. Igy nem mondja nekünk soha senki: Ejnye, ejnye!...

Szokoló István.

törekedtem vázolni, ezen összeggel ugyan nem érik el a cél, s kevés kivétellel marad a régi állapot. Hanem vétessék fel kétszer annyi, a korpótlék fedezésének összegén kívül s akkor elérik azt, hogy Magyarország elemi tanítóinak tisztos karát biztosítsák a *tűrhető megélhetésről*. Ha mást a jelen körülmények számbavevésénél nem is, de annyit nemcsak megérdemelünk, *hanem azt követelni is jogosítottak vagyunk.* Zalai.

Az orsz. közoktatásügyi tanács.

A IV-ik egyetemes tanító-gyűlésen történt, hogy egyik szónok — Ekkert Antal — az orsz. közoktatási tanácsot egy erkölcsileg esődbe jutott céghez hasonlította, mely eredeti célját tévesztve, rendeltetésének meg nem felel. Azóta e tanács rekonstruálva lett és a másfél évvel ezelőtt újjászervezett tanács működéséről most tesz jelentést a közokt. miniszter, mely jelentés a képviselőház közoktatásügyi bizottsága előtt tárgyalatván, igen szomorú adatokat nyújtott s egy cseppet sem erősített meg bennünket ama hitünkben, hogy az újjászervezett tanács a réginek javított kiadása lenne.

Valóban megdöbbentő az, mit László Mihály képviselő révén az orsz. közoktatásügyi tanács belső életében látunk: visszasságok, visszaélések bő sorozata az!

E jelentés alapján szerzett adatokat legyen elég bemutatnunk, hogy azok állításunkat bizonyítsák. Hozzá nem értő irnokok és fogalmazók vezetik az ország közoktatásügyét; érdekelt felek — könyvkiadók és könyvszerkesztők — ítélnék a tankönyvek felett. A magyar közoktatásügy leghivatottabb faktorai mellőzöttek, vagy csak a legtrikább esetben kéri ki véleményüket.

A miniszteri jelentésben részletesen fel van sorolva, hogy a közokt. tanács saját ügyrendjének kidolgozása után mennyi szabályzatot, tervet és javaslatot készített. Érinti a könyvbírálatokat, az ügyek tárgyalása érdekében tartott tanácsulések számát, az iskolatogatókat stb. Közöljük László M. erre vonatkozott előadását.

Daczára, hogy az új szabályrendelet általán jobb a réginél, a működés még sem felel meg a várakozásnak s ennek egyik oldala lehet éppen a tanács tagjainak egyoldalú összeállítása is. A tagok közt van 5 tudományegyetemi és 1 műegyetemi tanár, 2 főigazgató, 2 tanfelügyelő, 8 gymnasiumi és reáltanár, 1 felső leányiskolai igazgató, 1 orvosegyetemi magántanár, 1 ipariskolai igazgató, 1 rajzakadémiai igazgató, 1 tanítóképző igazgató, 1 elemi népiskolai igazgató, 2 tanítóképző tanár és a közoktatási miniszterium 6 tisztviselője, mely utóbbi szám biz' egy kicsit nagy.

Ami a könyvbírálatokat illeti, azok még mindig a régi mederben folynak. A bírálók száma 90 tagból áll, mely szám így oszlik meg: egyetemi tanár 2, író 1, gymnasiumi és reáliskolai igazgató és tanár 34, tanítóképző tanár 15, ipar, kereskedelmi és iparművészeti tanár 12, polgári iskolai tanító 9, leányiskolai tanító 3, cizsiterczita

papnevelő-intézet igazgatója 1, tornatanító 1, elemi iskolai tanító 6, rabbi-képző 1. Hát biz ez furcsán van összehoronzva!

A bírálók egy része bár tankönyvet ír, egyúttal bíráló is. Ehhez járul, hogy egész véletlenül egyes tanácsbeli tankönyvírók, sőt üzleti igazgatók által a könyvkiadók mintegy képviselve vannak a tanácsban s bármily tárgyilagosan is járnak el, lehetetlen az érdekelteket és a közvéleményt megnyugtatni. Nézetünk szerint sem a bírálók, sem a bírálatokat fölülbíráló miniszteri tisztviselők közt nem volna szabad konkurrens tankönyvírónak lenni. Így van ez Ausztriában, hol közoktatási tanács nem lévén, a miniszter a megbírálandó tankönyvet két bírálónak adja ki, a kik egymásról nem tudnak, s ha a bírálatok összevágának, akkor a könyvet engedélyezi, ha nem vágnak össze a bírálatok, akkor a miniszter még egy harmadiknak kiadja bírálatul s ha ez a harmadik bírálat a más kettő közül egyikkel megegyezik; akkor engedélyezik a tankönyvet. A bírálatokat pedig minden esetben kiadják a szerzőnek. Nálunk valóságos *kenyérmezei* harczok folynak a tankönyvírók, a bírálók és kiadók közt, melyekbe még a hivatalos világot is belekeverik. A legjobb akarat mellett is fordulnak elő esetek, melyek minden oldalról kihívják a kritikát. Miután a bírálók nagyrészt tankönyvírók, megesik hogy egyik vagy másik egy már használatban lévő könyvvel szemben új tankönyvet ír, s esetleg engedélyezik okkal vagy ok nélkül.

Tény az, hogy úgy ilyen és más esetekben a közvélemény mindig hangoztatja, hogy rokon- és ellenszenvek, s *kiadói érdekek játszó a bírálatoknál a főszerepet*. A tanügy és magasabb tekintetek érdekében okvetlenül segíteni kell ezen a visszaállapoton. Mert a régi gyakorlat fentartása nagy erkölcsi károkat okoz az oktatásügynek, s a valóban tehetséges és ambiciózus írókat elriasztja a könyvírástól. Miután majd minden téren reformok frissítik és elevenítik fel a közszellemet, szükséges a tankönyvbírálatot is sürgetően reformálni, még pedig oly formában, hogy az úgy a pártatlan igazság, mint a közoktatás fontos céljának megfelelően. Ez a közoktatás egyik égető kérdése; ennek sürgősen kell véget vetni, nehogy a közoktatásügy *egyesek* vagy a *kiadók* érdekében tovább is kárt szenvedjen.

Hihetőleg e régi baj is egyik oka a közoktatási tanács hanyatló tekintélyének, mely — mint köztudomásu — az új szervezet daczára is ma kisebb, mint volt régen.

Természetes és könnyen megérthető következménye tehát az állapotoknak az, hogy méltatlanul mellőzött nagynevű tekintélyek, mint báró Eötvös Lőránd, Than Károly, Szily Kálmán és Beöthy Zsolt bejelentették lemondásukat a közoktatásügyi tanácsban elfoglalt állásukról, ott hagyván a tanácsot, mely nevüket köpönyegül használta fel a visszaélések palástolásában.

Bizony szomorú dolog, hogy a közoktatási tanács mint a magyar közoktatásügy legmagasabb szakforum, a helyett, hogy irányeszméket, vezérideákat adna a kultúra nagy mezején — szabály-

zatok készítését, tankönyvek bírálatát és az iskolalátogatásokat tekinti főfeladatának.

Az orsz. közoktatási tanács jelenlegi működése nem felel meg fontos és magas sztoz céljainak, s a hiba az intézmény szervezetében rejlik, amelynek keretén belül máskép, mint jelenleg, lehetetlen működni. Alapjában kell újjászervezni a közoktatási tanácsot, mely annyira heterogen elemekből van megalkotva, hogy ott komoly tanácskozásról alig lehet szó. Legnagyobb hiba az, hogy a miniszterium 8 taggal van képviselve; ez intézmény működése nem is teszi szükségessé a miniszterium képviselétét, jöllehet, a tanács szabályzatán alapszik, bár a kinevezendők számáról a szabályzat nem tesz említést, valamint arról sem, hogy az előadók miniszteri tisztviselők legyenek, kiknek szak-képztségében alapos okunk lehet kételkedni.

Németország tanügye közoktatási tanács nélkül lett nagygyá s más művelt államok is ily tanács nélkül érték el a fejlődés magas fokát, s a hol találunk még ma hasonló tanácsot, az ott a közoktatás és közművelődés legkitünőbb képviselőiből van összeállítva és könyvbírással biz' az nem foglalkozik.

Míg a jelenlegi szervezetében marad a közoktatási tanács, addig maradandóbb eredményeket képtelen lesz felmutatni!

P. N.

A 15 krajczáros adó miatt.

A tanítói nyugdíjtörvény tárgyalása alkalmával többen fejezték ki különböző szempontokból aggyályaikat a 15 krajczár miatt, melynek beszédése a tanulóktól a tanítók kötelességévé tétetett. Nekünk is erős meggyőződésünk volt, hogy ennél szélszerütleőbb, a tanítók tekintélyét mélyebben aláásó intézkedést a törvényhozók nem alkothattak, hogy ezen intézkedés számtalan zavarnak lesz okozójává, melyért a felelősség a miniszter lelkiismeretét fogja terhelni, mint aki oly szívósan ragaszkodott a 15 krajczárhoz, mintha életéről lett volna szó.

A mitől féltünk, bekövetkezett. A konokság megtermé gyümölesét. A »Kelet« jan. 15-iki 3. számában »Zürzavar itt, zürzavar ott« czim alatt a következő sorokat közli, melyek világosan bizonyítják amaz intézkedés úgy anyagi, mint szellemi hátrányait. Midőn ezen sorokat szó szerint átvesszük, reméljük, hogy a kath. tanítók is szívesen fognak bajaikkal e téren előállani. Talán, ha belátják az intéző körök, mily baklövést követtek el a 15 krral, sikerül majd valami javítást elérnünk. — —

»Ezen iskolai év elején a kir. tanfelügyelők az 1891-iki évi XLIII. törvényczikk alapján az iskolaszékekhez felszólítást intéztek, a tankötelesektől a tanító nyugdíjalap javára beszédendő 15 krajczáros adó tárgyában. Isten a megmondhatója, mennyi sok zürzavart, elégtelenséget okoz e törvény a nép között, melylyel csak a tanügy szenved hátrányt a népiskolákban. — A szülők inkább kifogják gyermekeiket az iskolából, semhogy a 15 krajczárt megfizessék. Mennyi bajt, rágalmat, szitkot kell a tanítóknak, igazgatóknak és előjáróknak emiatt kiállaniok, úgy, hogy minden kedvök

elmegy a tanügy vezetésétől. A lakosság, mely minden újabb megadóztatástól már irtózik, a tanítókat gyűlölni, tekintélyökben lealázni kezdi: az iskolaszékek lemondani készülnek, mert biz' ők adószedők nem akarnak lenni, sem 50 forint bírságot fizetni az adónak be nem szedhetése esetében. Olyan hangokat is hallani, hogy hová teszik azt a sok pénzt, melyet a tanítók nyugdíj alapja czimén kell befizetniök!? Hiszen a miniszter a napokban közrebocsátott évi jelentésében azt mondta, hogy van az országban 3.027,091 tanköteles. Ebből nem járt 909,509.

Most, ha ezt levonjuk, marad 2.117,582 iskolába járó tanköteles. Ezt 15 krajczárjával számítván, tesz: háromszáz tizenhétézer, hatszáz harmincz-hét forintot és 30 krajczárt évenként. — Most, ha ezen összeghez még hozzászámítjuk az országban működő 25,134 tanító által befizetett illetékeket is, melyek per 12 frtjával 301,596 frtot tesznek ki évenként: a tanítók nyugdíjalapjába évenként hatszáz tizenkilenc ezer, kétszázharminczhárom forint és 30 kr. folyik be. A kamatokat nem számítotuk. Borzasztó összeg! Ezen összeggel lehet évenként 1000, mondd: ezer tanítót nyugdíjazni, ha hatszáz forintot számítunk egy tanító nyugdíjazására.

Remélhető-e ezer nyugdíjba lépő tanító? Nem — mert annyi mégis sok lenne — mennyi kamatot fog hozni ezen évenként befizetendő, és mennyit hozott már az eddig a községek és tanítók által befizetett összeg?

Milliókra fog ez rugni.

Hol a számadás róla?

Mennyi folyt be eddig?

Ki tudja? Melyik lapban volt közölve?

Ha ily borzasztó összegre van szüksége a tanítói nyugdíjalapnak, akkor nincs kifogásunk a 15 kros adó ellen: hanem akkor vessék ki és szedjék azt be az állam adóközegei, nem pedig az iskolai igazgatók, tanítók, iskolaszékek, kik amugy is tul vannak terhelve a sok iskolai munkával.

Vagy pedig vessék ki a községi pótdóba és szedje be az előljároság.

Van községemben hat tanító vezetése alatt hat tanteremben 537 tanköteles gyermek, eddig ebből beiratkozott vagyis jár az iskolába 377, a többi nem mer jönni, mert meghallották, hogy 15—15 krajczárt kell adóba fizetni a tanítóknak. Ezen 377 beiratkozott gyermektől szeptember hó 7-ike óta egész nagy ügygyel-bajjal beszédünk 23 forintot. Deczember hó 8-án már be kell szállitanunk az adóhivatalba az egész összeget a kimutatási lajstrommal együtt. Ha be nem szedhetjük, át fogjuk adni a községi bírónak végrehajtás végett, kinek ugyis elég baja és elfoglaltsága van a még fel nem jött tankötesek felhajtása- és szüleik bírságolásával. — Mennyi huza-vona! mennyi írka-fírka! kellemetlenség, átkozódások a községi bíróra! ki szintén lemondani készül. Megérjük nemsokára, hogy se községi bírót nem kapunk, se iskolaszéket nem alakíthatunk; mert senki sem akar ilyen tiszteleti állást elfoglalni, melynél adóvégrehajtói szerepet kell teljesíteniök ingyen és még hozzá 50 frtj terjed-

jedhető pénzbírságot is szabnak rájuk, ha a 15 krajczárt be nem szedik.

Nekünk tanítóknak pedig szeptember óta alig jutott egy kis időnk a tanításra, állandóan a 15 krajczáros befizetésekkel kellett a gyermekeket zaklatnunk; a kimutatásokat tisztázni, rendben tartani, két példányban leírni, a mulasztókat kiírni, iskolai takarékpénztárt is kezelni, házi ipart, méhészetet, kertészetet, fatenyésztést a gyermekekkel gyakorolni, ismétlő iskolákat tartani, nem kis feladat a tanítókra nézve. Es most még adószedőket csinálnak belőlünk. Igaz, hogy mi tanítók a magunk érdekében tesszük meg ezen fáradságot, de mit ér az, ha ez által a nép gyűlöletét vonjuk magunkra? Sikertelen marad ott a tanító fáradozása, ahol a nép szeretete és vonzalma őt nem környezi.

Kiss Imre.

Levelezés.

Szép ünnepet ült folyó hó 8-án Kis-Terenne községe. E napon mondotta ugyanis Főt. Deuts Károly kisterennei plébános úr (lapunknak évek óta buzgó pártfogója. Szerk.) aranyisméjét. Az érdemekben megöszült pap $\frac{1}{2}$ 11 órákor könyvtelt szemekkel lépett az ollárhoz, hogy ötvenéves áldozásának napján a szentmise áldozatot az Úrnak bemutatassa. A tágas templom a szorongásig megtelt, igen sokan kün is rekedtek. — Szentmise alatt a környékbeli kántorok négyeshangban igen szépen énekeltek. Evangélium után a szószékre lépett Főt. Kovács Nándor mátranováki plébános úr s remek beszédben méltatta az ősz jubilans bokros érdemeit. — *Ki mint nagyrőzei plébános a pánszlávismusnak hatalmas ostorozója s a magyarság érdekeinek buzgó pártfogója, a tanügynek ama vidéken egyedül ápolója volt, mint kisterennei plébános mindkét községében szép iskolákat létesített, tanítóinak minden ügyeikben segítője, pártfogója s úgyszólván valódi atyja volt. E vidéken a tanító egyleteknek megállapítója, községében minden szépnak jónak és hasznosnak felkarolója s a hívek buzgó lelkipásztora volt stb.*

Mise után sorba tisztelegtek a nagyszámban összegyűlt papok, a kisterennei és nemli-i községi előljárók, élükön *Borbás György* kisterennei körjegyző úrral, ki a hívek nevében ajándékol egy igen szép s értékes kelyhet nyújtott át. Azután következtek a tanítók, kiknek szónoka igen szép szavakkal, szívrehatóan üdvözölte őt, mint a tanügynek egy felszazadon át buzgó művelőjét és apostolát. Az ősz jubilans könnyezve mondott köszönetet. Délután 2 órákor fényes ebéd volt, melyen *gróf Gyürky Ábrahám* s neje *Báró Orczy Sarolta* O nagyméltóságai is részt vettek. De részt vett azon valláskülömbőség nélkül Kis-Terenne és vidékének intelligenciája is. Ebéd alatt számos szép tosztok voltak hallhatók. Ebéd után két tanító kezdeményezésére *»Deuts Károly alapítványa«* czímen jótékony czélra gyűjtés eszközöltetett, melyre néhány percz alatt 72 forint gyűlt össze. A begyűlt összeg évi kamatai egy szegény iskolásgyermek ruházatára lesznek fordítandók. A valódi szeretet

nemcsak szavakban, hanem tettekben is nyilvánul! Így lett a »kedves Károly bácsi« emléke örökre biztosítva. A fesztelen mulatság azután a késő éjjeli órákban ért véget.

Adjon Isten sok ily buzgó lelkipásztort az egyháznak s lelkes pártfogót a tanügynek és tanítóknak. A *»kedves Károly bácsi«* pedig tartsa meg nekünk friss jó egészségben még soká, igen soká! (Ugyanezt kívánja őszinte szívből a szerk. is.)

Egy jelenvolt.

Irodalom és művészet.

— **Ajánlat a szent Atya püspöki jubileuma érdekében.** A hűhő katolikusok gyermeki örömmel s nemes érdeklődéssel várják XIII. Leo Ó Szentsege püspökségének közeledő 50-ik évfordulóját, s a szeretet lelékenységgel igyekeznek az ünnepélyes alkalomra vallásos hódolatuknak tényleg is kifejezést adni. Miután ezen érzelmek elől én sem zárkozhatom el, s ez általános hódolatban csekély tehetségemhez képest részt akarok venni, elhatároztam az említett jubileumi ünnepély magasztos czéljára a nemrég megjelent *»Kiskárpáti Emlékek Éleskőtől Vágújhelyig«* cz. hely- és művelődéstörténeti munkám ezentúl megrendelendő példányainak fele árát fűti odaadásom parányi tanujelül felajánlani.

Midőn nevezett munkámat e czélból a t. kath. olvasóközönségnek buzgó pártolásába ajánlom, nem mulaszthatom el annak tartalmát s a róla közzétett bírálatokat némi részben itt megjegyezni.

Munkám az Éleskőtől Vágújhelyig vonuló kiskárpáti hegység mellett lévő 40 község s várnak helyművelődéstörténeti emlékeit lehető legalaposabban tárgyalja. A mű részletesen foglalkozik ez érdekes vidék egyházi, iskolai, gazdasági, iparkereskedelmi történetével s emlékeivel, tekintettel van az itt birtokos és szerepelt nemes családokra, megfigyelve egyuttal a népélet fontosabb jelenségeit. — Művemben felhasználtam a vidéki, egyházi, községi s nemesi családi levéltáraknak, továbbá a vármegyeyi s országos levéltáraknak adatait; minélfogva munkám az eredeti történeti hézagpótló forrásművek közé méltán sorolható.

A szaklapok s a sajtó méltányoló bírálattal fogadták e forrásmunkát, mit az alábbi sorok tanusítanak:

»Ezen munka eredeti kutatások és tanulmányok gyűmölése s annak becsét emeli számos genealogiai táblázat egyes földesurak családjairól stb.« (»Századok« XXIV. évfolyam, január 15. I. füzet).

»... Határozottan érdemes és hálára méltó feladatot végzett e jeles munkás, ez ernyedetlen buzgalmu férfiú. Számos adatot mentett meg az enyészettől, melyért később sokan fognak köszönettel tartozni néki.« (»Magyar Allam« 1891. decz. 30)

»Valóságos almanachja ez a Kiskárpátok vidékének. Érdekes történetek találhatók ebben a sok fáradsággal szerzett tudományos munkában.« (»Budapesti Hirlap« 1892. 27-ik szám.)

»... Munkája valódi leltára az ismereteknek, melyek a felölelt vidék régi és modern viszonyait megvilágíthatják... becses forrásokat nyitva mindazoknak, kik hazánk multjával vagy hazánk jelenével foglalkoznak.« (»Pesti Napló« 1892. február 2.)

»... A hazai történelem alapos kutatói Jedlicska Pál könyvét nehezen fogják nélkülözhetni, sőt a nagyobb könyvtárak hungarica gyűjteményei is érezhetően hiányosak lennének a »Kiskárpáti Emlékek« nélkül.« (»Magyar Szemle« 1892. márczius 13.)

»... Aki kulturtörténelmünk iránt érdeklődik, sok élvezetet talál e munkában.« (»Nemzet« 1892. évi január 27-ik számu melléklet.)

»Jedlicska műve lelkiismeretes történelmi kutatásokról tanuskodik s monografikus irodalmunk egyik legjelebb alkotása.« (Magyar Ujság.)

»... Lehetetlen az adatokban szerfölött gazdag munka tartalmát nyomon követni. Minden egyes vár és

köztség képe igen sok adat-mozsai köveiből van összeillesztve. . . A nagybuzgalmu szerző, ki a műemlékek bizottságának is kültagja, a »Kiskárpáti Emlékek« két vaskos kötetében igen érdekes monografiát adott « (»Fővárosi Lapok« 1892. február 16.)

» . . . Annyi tudnivalót és érdekest tartalmaz e mű, hogy kedves olvasmánya lehet ugy az értelmiség minden osztályának, mint a laikusnak is. . . » (»Nyugatmagyarországi Híradó« 1892. január 19)

A munka legnagyobb VIII-adrétü XLIV. 590 lapot s megfelelő térképet foglal magában s finom velin-papíron van nyomtatva. Ára 3 o. é. frt. E szerint minden eladándó példányból 1 frt 50 krt fogok felajánlani Ó Szentsege jubileumára. — A munka csak nálam rendelhető meg — *Felső-Dióson* (Pozsony-m.), 1893. január 11-én. **Jedlieska Pál**, esperes-plébános, a magyarországi műemlékek bizottságának kültagja.

VEGYESEK.

Bende Imre besztercebányai püspök úr Ó Múltósága nyitrai püspökké nevezetett ki. Midőn ezen kinevezést a legnagyobb örömmel fogadjuk, szintoly alázattal bátorkodunk magas figyelmébe ajánlani Nyitra-egyházmegye népiskoláit. Emelje fel a kath. tanügyet azon színvonalra, amelyen annak lennie kell, szeresse a kath. tanítókat Nyitrában is, mint magát kegyszívű atyjuknak mutatta a besztercei püspöki széken. Éljen soká!!!

A primás számlája. Lapunk, m. é. 44. számában hozott hírnök az esztergomi tanítóképző-intézet helyéről megerősíti egy főv. napilap, midőn a fenti cím alatt a következőket írja: » *Vasary* Kolos hercegprimás az esztergomi primási palota tőszomszédságában fekvő érseki tanítóképző-intézet nagyobbítására meg akarta vásárolni a szomszéd házikót. Amint a züllött ház tulajdonosa erről értesült, merész álmokat kezdett táplálni s egy csapásra meg szeretett volna gazdagodni. Fölment tehát a primáshoz és nagy fájdalmasan jelentette ki, hogy csak » a közügy érdekében « hajlandó vérző szívvvel lemondani ősei fészkeről és gyermekkori játékainak tanyájáról. Hanem mikor vételarra tért, akkor rögtön kiderült, hogy az érzékeny szomszéd a primás számlájára a rozoga viskót éppen háromszoros áron szeretne volna elsűtni. A primás nem akarta az érzékeny szomszédot sem ősei emléketől, sem gyermekkori játékainak tanyájától megfosztani, hanem azonnal kikeresett egy megfelelő nagy primási gazdasági épületet s azt fogja az érseki tanítóképző-intézet céljaira megfelelően átalakíttatni. «

Lehotzky József rudóhányai kath. tanító, borsodmegyei biz. tag, lapunk jeles munkatársa felhívja a megyéjébeli rk. iskolaszékeket és kartársait, hogy minden a közizg. bizottsághoz került ügyeiket, a tényállás leírásával vele közöljék, hogy azután felszólalhasson és az ügynek hasznos szolgálásokat tehessen. Nagyon helyes!

Népes értekezletet tartott a » *Budapesti tanítóképző-intézet* « paedagogiai szakosztálya f. hó 19-én az érsek-utcai iskola irodájában. — Az értekezlet főtárgyát az egyhuzamban való tanítás képezte. **Walter** Károly adott be egy indítványt e tárgyban. — Legelsőnek szólott a tárgyhöz **Komócsy** József — ellene. No ez ugyan rossz ómen, mondogatták

sokan. Sietett is **Walter** K. nyomban utána védelmébe venni az » *ujszülöttet* « — adjon is neki az Isten hosszú élete, már t. i. **Walter** Károlynak, amiért a rossz fogadtatás benyomásait és hatását iparkodott enyhíteni és feledtetni. Azonban alig eltűnk magunkat bele az ő festette helyzetbe, s kezdűnk mérlegelni és fontolóra venni az » *ujszülött* « létjogosultsága érdekében elmondott védbeszédet, amidőn felemelkedett helyéről **Minke** Béla és sőtén maga elé nézve (ez is rossz ómen volt) hallált kiáltott rá. No de most jött ám csak hadd el hadd! **Böngér**fi igazította meg az orrán a szemüveget s ugy nekiment jó Komócsynak, meg Minkének, hogy csak ugy bűgött, mint egy jól fűtött » *cséplőgép* . « De jól is volt fűtve, mert ő benne két ember érdeke összpontosult: az apaé, meg **Böngér**fi Jánosé. Azaz, hogy hát ő mint apa és mint tanító is beszélt egyszerre, még pedig nagyon összhangzóan; mert amit a papa mondott, azt a tanító úr mindig helyben hagyta, s ez így igen helyesen is volt, mert az apák nagyon gyakran gorombák is szoktak lenni, ő tehát t. i. **Böngér**fi úr, kitért az apa elől. Utána **Magyar** László kelt fel. Ki ez alkalommal is bebizonyította, hogy jó matematikus és logikus. Előre bocsájtotta ugyanis, hogy: mivel már ketten ellene szólta a szőnyegen lévő tárgynak, s ketten mellette, tehát ő folytatja, és ellene szól. Egy ellenindítványt nyújtott be, melyben ajánlja, hogy ne mint **Walter** indítványozta, hogy t. i. *az egész iskolai éven keresztül egyhuzamban törtéjék a tanítás, hanem: tanítsunk télen délelőtt is, meg délután is, nyáron, illetőleg május és júniusban csak délelőtt, tehát egyhuzamban.* — Eddig szép rendben folyt a választás, akarom mondani az értekezlet; a szavazatok megoszlottak; egyik fél ide adta szavazatát, a másik meg oda. No de azt mindenki belátta, hogy így cselhoz soha napján sem érünk, s mozgolódni kezdtek a kortések, azaz hogy a szónokok. S miután még **Rákos** — nem a pesti, hanem az óbudai — szólott ellene, addig **Schäff**er Sándor és **Cs. rvenka** Nándor döntöttek el a harc sorsát. Azt meg kell adni, hogy tárgyilagosan, okosan és meggyőzően beszéltek. — Vegül még **Walter** indítványozó zárszavára jegyezte meg **Komócsy**, hogy ő éppen indítványozó beszédéből látja azt, miszerint neki (**Komócsynak**) van igaza, de viszont megengedi azt is, hogy **Walter** meg az ő szavaiból okoskodhassa ki azt, hogy neki van igaza. — Ezek után **Schön** József elnök szavazás alá bocsájtván az ügyet, az *ujszülöttet* szótöbbséggel bejegyezték honpolgárnak. — Az ülés után vacsora volt. *

» **Tanügy** « a czíme azon új népoktatásügyi organumnak, mely január 1-én Békésen **Vaday** József tanító szerkesztésében megjelent. A » **Tanügy** « paedagogiai czikkeket hoz és kimerítő tanügyirodalmi szemlélt ad. Speciális célja társadalmi téren, a társadalmi lapokkal való összeköttetés által kultiválni a tanügy és tanítók érdekeit. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Kiadja a » **Corvina** « nyomda Csabán, hova az előfizetési pénzek (egy évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr., negyedévre 80 kr.) küldendők.

A jezsuiták kalocsai nevelő-intézete a karácsonyi ünnepek alkalmával figyelmet érdemlő és tudományos ünnepélyeket rendezett. A beküldött előrajz szerint előadásra kerültek: 1. *György kalocsai érsek*. Történeti színmű 3 felvonásban, szerző és rendező *Rosty Kálmán*. S. J. Öt közbeszött zenedarabbal és egy előképpel, mely a pápai trónt és Magyarhont ábrázolta. 2. *A kereszt diadala*. Színmű a gyermekek keresztes hadjáratából, 4 felvonásban. Két előképpel: a kereszt vértanúi, a kereszt diadala. Közbeszött zenedarabbal. 3. *Az élet problémája*. Természethölseleti vitatkozás. Rendezi a J. t. érseki főgymn. természettudományos bölcselő köre. Három rész: tenyésző, érzéki, értelmi élet. Zenedarabokkal. 4. I. *Garcia Moreno* Ecuador elnöke. Szomorú-játék 4 felvonásban. II. *A láthatatlan valóság*. Dalmű, Garcia Moreno színműhöz. III. A dalmű szövege. IV. Hét zenedarab. V. Előkép. — Hogy a siker teljes volt, láttatlanban is bátran merjük állítani.

Uj iskola. Ujvidéken nagy ünnepélyességgel szentelték fel az ottani új róm. kalh. népiskolát, a melynek építetési költsége 30,000 frtra rugott. Az ünnepélyen megjelent a városi hatóság, élén Flatt Viktor ujvidéki főispánnal és Graeff Nikáz kir. tanfelügyelővel. A különféle egyházközségek küldöttséggel képviseltették magukat.

A katolicizmus Angliában. A katolicizmus Angliában a lefolyt évben is nagy haladást tett. Jelenleg van Angliában és Skóciában 2650, Írországban pedig 3059 katolikus pap. Legnagyobb klérusa van a liverpooli egyházmegyének 421 pappal. Ezután következnek Westminster 355, Southmark 322, Salford 239 pappal. Mig Angliának csak egy érseke s 15 püspöke van, addig az ír katolikusokat 4 érsek és 25 püspök kormányozza.

Humor. Gyerek-észjárás. A mama megpaskolta Tinikét. Ez sír. A mama félig dorgáló, félig engesztelő hangon mondja:

— Látod, milyen baj az, ha rossz vagy. Azt hiszed talán, hogy téged megverni élvezet nekem.

— Nem is nekem!

Szerkesztői telefon.

N. I. Mi is esodálkoztunk elmaradásán, de most meg van fejtve a titok. A kilátásba helyezett cikket féltő, hogy nem fogjuk közölni, de azért más lapokban való közlését bizton ígérjük. Reméljük, a bajok elmúltával visszatér a rendes munkatársak sorába. — **B. E.** Az alapszabályok a miniszteriumban vannak még és megerősítésre várnak. Addig tehát türelemmel kell lennünk. A tagsági díj különben évi 1 frtra van téve, tiz évi kötelezettséggel. A reklamált számot elküldtük. A szívélyes meghívásnak egyszer csak eleget fogunk tenni, de egyelőre meg kell elégednie a pusztá ígérétszóval, mert lehetetlen szabadulnunk. — **F. K.** Mi az eddig megjelent számokat rendesen indítottuk útnak és csodálkozunk, hogy Ngod azokat nem kapta meg. Másképp nem lehet, mint hogy az ottani postán veszték el. Utánküldtük. — **P. D.** A kért könyvek közül két jót ismerünk: 1. *Gerley* Mátyástól (bő tartalma, ára 1 frt 50 kr. Kapható Buzárovits Gusztávnál Esztergomban, ki különben szívesen szolgál részletes jegyzékkel); 2. *Barabás* Istvántól (kántorok könyve, ára 1 forint) Vasváron. — **L. J.** Legutóbbi cikkét igazán nem merjük közölni. Annyi politika, annyi kifejezés van benne, a melyek szemet szúrának, annyi sajtópör bizonyos, és lapunk élete is veszélyeztetve volna. Ne tessék rossz néven venni, ha félretesszük, vagy ha megengedi, derék napilapunknak átadjuk. Igen? — **Munkás.** Törekedni fogunk, hogy az ismert hangok újra és nonsokára fülebe jussanak. Az alkalmi a jövő számban meglátja a napvilágot. — **S. I.** Ugy lesz amint kívánja. A jövő számban bizonyosan, nehogy »más« megelőzzön.

A katolicizmus Angliában.

A katolicizmus Angliában a lefolyt évben is nagy haladást tett. Jelenleg van Angliában és Skóciában 2650, Írországban pedig 3059 katolikus pap. Legnagyobb klérusa van a liverpooli egyházmegyének 421 pappal. Ezután következnek Westminster 355, Southmark 322, Salford 239 pappal. Mig Angliának csak egy érseke s 15 püspöke van, addig az ír katolikusokat 4 érsek és 25 püspök kormányozza.

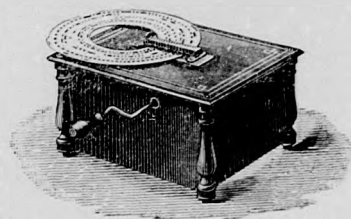
Humor. Gyerek-észjárás. A mama megpaskolta Tinikét. Ez sír. A mama félig dorgáló, félig engesztelő hangon mondja:

— Látod, milyen baj az, ha rossz vagy. Azt hiszed talán, hogy téged megverni élvezet nekem.

— Nem is nekem!

Sternberg Ármin és Testvére
cs. és kir. szabad. hangszer-ipar
Budapest, VII, Kerepesi út 36.
Saját gyártmányu mindennemű hangszerek és azok kezelei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőművek javítása és hangolása szakzerű pontossággal eszközöltetik.
— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —
Harmonikáról külön árjegyzék kérendő.
Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközöltetik.

„INTONA“ (Ariston)

elpusztíthatlan acélhangokkal, változtatható acél-játéklapokkal és korlátlan műsorral. Ezen új találmányu hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszés szerinti zenedarabot lehet játszani.

Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 krajczár.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel fogantatosítanak.

Harmonium-különlegességek nagy választékban.
Legalkalmasabb az énekkar vezetésére a **MINIATUR-HARMONIUM.**